

Källsortering och hushållens uppoffringar

Patrik Söderholm
Luleå tekniska universitet

Varför viktig fråga?

- Viktigt att uppföringarna blir rimliga i förhållande till miljönyttan?

Eskilstuna: 50 procent tycker att uppföringarna är små eller obefintliga.
20 procent att de är stora eller ganska stora.

- Hushållens tidskostnad en viktig komponent i samhällsekonomiska bedömningar av återvinningssystem.

Eskilstuna: Ca 30 minuter i veckan

Utgångspunkter

- Hushållet en "fabrik", kombinerar insatsvaror (inklusive tid, humankapital) för att producera "tjänster" (t.ex. måltider).
- Källsortering ofta en väl integrerad aktivitet i olika "hushållsprojekt".
- Källsortering innebär ett bidrag till produktionen av kollektiva nyttigheter.
- Hushållet vill "hushålla" med sin tid.
- Normer ett viktigt motiv till viljan att bidra.

Tidskostnaden: är den noll?

- "Ja, hushållen källsorterar frivilligt!"
- "Nej, endast noll i den hypotetiska situationen där det inte finns något annat att använda tiden till"

Även frivilliga bidrag till andra kollektiva nyttigheter trängs undan av källsortering.

Ekonomiska mått: Lönen per timme efter skatt eller betalningsviljan för "svart" städhjälp
-> 50-100 kr per timme (givet att fritid är alternativet)

Framväxten av "sopnormer"

Externa normer ←-----→ Internaliserade normer
(Thogersen, 1997)

Källsorteringsnormer väl internaliserade!

"Norm compliance" ----- "Warm glow"
(vill vara ansvarsfull) (mår bra)

Slutsats: viktigt att studera "nettokostnaden"!

Betalningsviljan för att frigöra sig själv från källsortering

Ofta uppskattningar i intervallet 5-10 kr per timme (jfr nettolön ca 50-100 kr per timme).

Nivån på betalningsviljan är lägre ju starkare 'warm-glow' och 'norm-compliance' motiv som uttrycks (Halvorsen, 2004; Berglund och Söderholm, 2008).

Betalningsviljeexperiment

Scenariot i korthet: Hushållen källsorterar i hemmet men slipper transporten, mot en höjd avfallsavgift.

Ja/nej beslut

"Om ni i ert hushåll själva fick välja, skulle Ni kunna tänka er att betala en höjd avfallsavgift för att någon annan hämtade och transporterade iväg sorterade sopor åt er?"

Betalningsvilja

Om ja: "Hur mycket skulle Ni maximalt kunna tänka er att betala per år för ett sådant system? _____kronor/år"

Motiv till att svara nej!

	Inte alls viktigt				Viktigt
Det nuvarande systemet är tillräckligt bra	0	1	27	15	57
Det bör vara hushållens ansvar att transportera avfallet	49	1	20	5	9
Jag vill inte bli fråntagen möjligheten att göra sådant som jag gärna gör själv	9	1	30	2	57

Avslutande kommentarer

- Hushållens tid har en positiv (>0) alternativkostnad, men denna uppvägs delvis av andra upplevda fördelar. Därför en betydligt lägre nettokostnad.
- "Påtvingade normer ger positiva välfärdseffekter" -> koordinerad produktion av kollektiva nyttigheter och det känns viktigt för individen att bidra.
- Källsortering ett kostnadseffektivt sätt att bidra kollektivt -> men vad händer då nya normer ska aktiveras?